

Anders Norrback r

Kirjallinen kysymys kuluttajien ja yritysten käteispalvelujen saatavuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Käteisen käyttö on vähentynyt Suomessa nopeasti digitaalisen maksamisen yleistymisen myötä. Yhä useammat kuluttajat käyttävät tavaroidensa ja palveluidensa maksamiseen mobiilimaksua ja kortteja. Useimmille uudet maksutavat ovat käteviä ja turvallisia käyttää, mutta silti monet ihmiset ovat edelleen ja vielä varsin pitkään jatkossakin riippuvaisia käteisestä omassa arjessaan. Se, että pankit ovat sulkeneet konttoreitaan ja muita palvelupisteitään, jotka ottavat vastaan käteistä, vaikuttaa kielteisesti näiden henkilöiden mahdollisuuksiin hoitaa omia pankkiasioitaan.

Tämä koskee erityisesti sellaisia henkilöitä, jotka ikänsä tai fyysisen toimintakykynsä takia eivät hallitse uusia maksutapoja tai joilla ei ole käytössään verkkolaitteita. Kehitys vaikuttaa kielteisesti erityisesti ikääntyneiden suureen joukkoon, mutta on myös olemassa nuorempien ryhmä, jolla ei ole varaa hankkia mobiililaitteita tai liittymiä ja jotka eri syistä ovat syrjäytymisvaarassa. Myös monilla pienyrittäjillä, jotka edelleen ottavat vastaan käteistä, on ongelmia, koska pankit ovat vähentäneet käteistä vastaanottavien palvelupisteidensä määrää. Mikäli tämän kehityksen annetaan jatkua, satojentuhansien kansalaisten ja tuhansien pienyrittäjien elämä hankaloituu.

Käteisvaroilla on myös merkitystä eri kriisitilanteissa, esimerkiksi pitkien sähkönjakelun katkosten tai tietojärjestelmien ongelmien yhteydessä. Vaikka meillä onkin hyvät edellytykset järjestelmien häiriöiden estämiseksi, ei mikään järjestelmä ole aukoton. Käteinen on käytännössä ainut toimiva maksutapa silloin, kun maksujärjestelmissä on häiriöitä.

Pankkien tulee luonnollisesti olla voittoa tavoittelevia yrityksiä, mutta niillä on myös merkittävä yhteiskuntavastuu. Yhteiskunnan ja asiakkaiden käteispalvelujen osalta pankit eivät ilmeisesti nyt kannu vastuutaan, ellei lainsäädäntöä tarkenneta.

Yhteiskunnan tulisi varmistaa tietty minimitaso kuluttajien ja yritysten käteispalvelujen saatavuudelle. Ruotsi velvoitti pankit lain nojalla vuoden alusta tarjoamaan riittävät käteispalvelut koko maassa. Viranomaiset voivat arvioida, mikä on kohtuullista. Jos pankit eivät täytä velvoitteitaan, niille voidaan määrätä sakkoja. Ruotsin lainsäädäntö on yleisluonteisesti muotoiltu, mutta ehdottomasti askel oikeaan suuntaan. Myös muissa maissa käydään keskustelua pankkien velvoitteista tarjota asiakkailleen käteispalveluita. Muun muassa brittiläisessä valtiollisessa selvityksessä (Financial Times 22.2.2020) ehdotetaan, että tarvitaan lainsäädäntöä sellaisten henkilöiden käteisen saatavuuden turvaamiseksi, jotka vielä käteistä käyttävät.

Kirjallinen kysymys KK 154/2020 vp

Myös Suomen tulisi lailla selventää pankkien velvoitteita tarjota asiakkailleen ja yrityksille käteispalveluita. Mahdollisuus käyttää käteistä on arvokas maamme kriisivalmiuden kannalta, mutta myös jotta käteistä edelleen käyttävien ihmisten elämä ei hankaloituisi. Pankeilla on tärkeä tehtävä yhteiskunnassamme, ja koska niiden toiminta on yhteiskunnalta saadun luvan varaista, on kohtuullista vaatia niiltä tiettyjä vastapalveluksia.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä kuluttajien ja yritysten käteispalvelujen saatavuuden turvaamiseksi kaikkialla maassa ja

mikä tehtävä käteisellä on hallituksen kriisivalmiudessa maksujärjestelmien häiriöihin varautumisessa?

Helsingissä 10.3.2020

Anders Norrback r